

7. 6. 2007

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Zánik více závazků u téhož věřitele v současné úpravě občanského zákoníku

Obchodní zákoník obsahuje výslovnou úpravu toho, v jakém pořadí zanikají závazky v případě, má-li být věřiteli splněno tímž dlužníkem několik závazků a poskytnuté plnění nestačí na splnění všech. Uvedené pravidlo stanovící důsledky splnění více závazků u téhož věřitele je obsaženo v § 330 tohoto kodexu.

Občanský zákoník, na rozdíl od obchodního zákoníku, však v současnosti takové pravidlo neobsahuje. Otázkou proto zůstává, zda-li nelze ustanovení § 330 obchodního zákoníku analogicky aplikovat právě pro potřeby splnění více závazků vzniklých z občanskoprávních vztahů, které má dlužník u téhož věřitele.

Soudní judikatura dospěla v této otázce k negativnímu závěru. Dovodila totiž, že s ohledem na ustanovení § 1 obchodního zákoníku nelze ustanovení § 330 obchodního zákoníku přímo použít. Namísto toho Nejvyšší soud v usnesení ze dne 20. 3. 2007, sp. zn. 28 Cdo 518/2007 dovodil, že v případech jako je tento musí „soud své rozhodnutí založit zejména na základních principech českého právního řádu, jimiž se řídí právní úprava občanskoprávních vztahů.“

Základním pravidlem, které je třeba při řešení tohoto problému vzít v úvahu, je samotná vůle dlužníka. Vzhledem ke skutečnosti, že splnění závazku je právní teorií chápáno jako jednostranný právní úkon dlužníka, tedy projev vůle dlužníka směřující k zániku závazku, je dlužník při plnění oprávněn určit, jaký ze konkrétní závazek (a případně v jaké výši) u téhož dlužníka tímto vyrovnává.

Nestane-li se tak, tedy není-li z okolností, za kterých bylo dlužníkem plněno, seznatelné, který z více závazků u téhož věřitele hodlal dlužník splnit, nelze určení toho, který ze závazků byl splněn, ponechat na věřiteli.

Namísto toho, jak vyplývá z výše uvedeného rozhodnutí Nejvyššího soudu, je třeba vycházet z jedné z následujících zásad. Půjde buď o zásadu priority nebo proporcionality.

Zásada priority znamená, že se přednostně před ostatními uspokojuje závazek, který je nejdříve splatný, nejméně zajištěný apod. Uvedená zásada nachází v oblasti peněžitých obchodněprávních vztahů vyjádření v § 330 odst. 3 obchodního zákoníku.

Zásada proporcionality, jak ostatně název naznačuje, znamená poměrné uspokojení všech závazků, které dlužník u téhož věřitele „má“.

Poměr obou těchto zásad je následující. Nejdříve je nutno posoudit, zda lze na daný případ uplatnit zásadu priority. Nebude-li to objektivně možné, například z toho důvodu, že zde existuje více závazků splatných ve stejný den, případně více stejně zajištěných závazků, je třeba aplikovat zásadu proporcionality.

V rámci použití zásady priority je nicméně sporné, zda-li preferovat jako rozhodující kritérium splatnost závazků před jejich zajištěním či naopak. Ačkoliv, jak bylo zmíněno úvodem, nelze obchodněprávní úpravu zániku více závazků u téhož věřitele přímo použít pro účely občanskoprávní,

jsem v případě peněžitých závazků toho názoru, že lze vyjít z ratio legis ustanovení § 330 odst. 3 obchodního zákoníku a i zde upřednostnit míru zajištění závazků před jejich splatností.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [AML - od zákona č. 253/2008 Sb. k AMLR: co konkrétně musí česká povinná osoba změnit do roku 2027](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 37.: Povinná forma jednání ve smlouvách](#)
- [EUDAMED: Jednotná databáze mění pravidla hry na trhu zdravotnických prostředků](#)
- [AML a diskriminace v realitní praxi: chyby, které mohou vyjít draho](#)
- [Nový zákon o veřejných dražbách, aukce a obálkové metody](#)
- [Revize zájezdové směrnice: co přináší, co hrozilo a co to znamená pro praxi](#)
- [Kupní smlouva o převodu nemovitosti bez uvedení výše kupní ceny](#)
- [Druhá „tlačítková novela“: povinné tlačítko pro odstoupení od smlouvy](#)
- [Souhlas s veřejným užíváním pozemku jako překážka nároku na bezdůvodné obohacení - nález Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 2541/25](#)
- [Kupní smlouva bez přesného určení kupní ceny](#)
- [Nová pravidla ICC pro rozhodčí řízení: Přehled klíčových změn účinných od 1. června 2026](#)